

Warunki nabycia umiejętności czytania przez dziecko

Polecane pomoce:

- Diagnoza dysleksji najważniejsze problemy – kod 149094,
- Wczesna interwencja terapeutyczna – kod 060003,
- Diagnoza edukacyjna dzieci 6-7 letnich rozpoczynających naukę – kod 149069.

Czytanie to wyższa czynność psychiczna niezbędna człowiekowi we współczesnym świecie. Na ogół nabycie umiejętności czytania postrzegane jest jako proces naturalny. Jednak jego przebieg jest bardzo złożony i zależy od wielu czynników i wzajemnych relacji między nimi.

W świetle współczesnych badań, aby dziecko nauczyło się czytać wcześniej muszą zaistnieć i prawidłowo przebiegać procesy:

- ✓ związane z motoryką (duża, mała),
- ✓ analizy i syntezy wzrokowej,
- ✓ analizy i syntezy słuchowej,
- ✓ rozwoju mowy i języka,
- ✓ pamięci wzrokowej,
- ✓ pamięci słuchowej,
- ✓ pamięci ruchowej,
- ✓ ustalenie lateralizacji,
- ✓ orientacji w schemacie ciała, kierunkach, przestrzeni.

Ponadto, czytanie jako wyższa czynność psychiczna jest umiejętnością intelektualną, abstrakcyjną, która angażuje wszystkie procesy psychiczne i koreluje z poziomem inteligencji.

Wszystkie omówione uwarunkowania i aspekty procesu czytania muszą być brane pod uwagę przy:

- ✓ opracowywaniu metod nauki czytania realizowanych w szkole,
- ✓ dostosowywaniu przebiegu tego procesu u dzieci przejawiających zaburzenia w zakresie funkcjonowania jednego/kilku wcześniej wymienionych procesów.

Sam proces opanowania umiejętności czytania odbywa się w trzech etapach:

- I. analitycznym, który opiera się na analizie i syntezie poszczególnych dźwięków,
- II. syntetycznym, w którym zaczyna dominować szukanie sensu czytanej treści,
- III. analityczno-syntetycznym opierającym się na równowadze między analizą, a domysłami, sprawdzanymi za pomocą syntezy.

Nabycie umiejętności czytania zależy od wytworzenia się układu funkcjonalnego, czyli wytwarzania się dynamicznych połączeń między poszczególnymi elementami, analizatorami składającymi się z:

- ✓ receptorów wyspecjalizowanych w odbiorze rodzajów bodźców,
- ✓ dróg nerwowych przewodzących bodźce w postaci impulsów,
- ✓ ośrodkowej części kory mózgowej, w której dokonuje się analiza i synteza odbieranych bodźców.

Dzięki współdziałaniu analizatorów istnieje możliwość usprawniania funkcji gorzej rozwiniętych, a nawet możliwość częściowej kompensacji funkcji zaburzonych przez funkcje lepiej rozwinięte.

Na nabycie umiejętności czytania wpływa też graficzna, fonematyczna, artykulacyjna strona języka, za funkcjonowanie których odpowiada kora mózgowa, tj.:

- ✓ graficzna strona języka (litery) – analizator wzrokowy,
- ✓ fonematyczna strona języka (głoski) – analizator słuchowy,
- ✓ artykulacyjna strona języka – analizator kinestetyczno-ruchowy.

Tylko pełna sprawność wszystkich analizatorów zaangażowanych w kształtowanie się umiejętności czytania może zapewnić efekty w tym zakresie. Odnosi się to szczególnie do początkowej nauki czytania, która zgodnie z teorią dynamicznej struktury procesów psychicznych opiera się na optymalnym zaangażowaniu funkcji wszystkich analizatorów realizujących czynność czytania.

Opracowała: mgr Marzena Walkowiak
neurologopeda, pedagog – terapeuta